

ד. לדברי בית שמאי ורבי אליעזר, עולה שהקריבו ישראל במדבר – עולת ראייה היתה (משום יחזו את האלקים). ולדברי בית הלל ורבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי – עולת תמיד היתה [ושוב לא פסקה. עלת תמיד העשייה בהר סיני. ואילו החולקים מפרשים: מעשיה נאמרו בסיני והיא עצמה לא קרבה]. רבי יוסי הגלילי אומר: עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה הפשט וניתוח לפי שאין הפשט וניתוח אלא מאהל מועד. [ומשמע בגמרא לכאורה שלדברי רבי עקיבא שכללות ופרטות נאמרו בסיני, היה הפשט וניתוח בעולה זו].
נסתפק רב חסדא [בפשט הכתוב ופסוק טעמים], האם עולה זו באה מכבשים או מפרים. ועלה ב'תיקו'. [ולאסי בן יהודה לא היה ספק בדבר. יומא נב:].

ה. יש בראיה שאין בחגיגה ובשמחה – שעולה כולה לגבוה.
יש בחגיגה שאין בראיה ובשמחה – שישנה לפני הדיבור (קודם מתן תורה (רש"י. וערי"ד) – כדברי האומר עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד היתה ולא עולת ראייה).

יש בשמחה שאין בראיה ובשמחה – שנוהגת באנשים ובנשים (ושמחת אתה וביתך).
א. במסכת ראש השנה (ו:1) מבואר שלרבי זירא האשה עצמה מחויבת בשמחה [והוא הדין לעבד. מנחת חינוך תפח,ח], ואילו אביי אמר שבעלה משמחה אך היא עצמה אינה מחויבת [וכן באלמנה – זה שהיא שרויה אצלו הוא המחויב לשמחה]. וכן פסק הראב"ד (חגיגה א,א). יש אומרים שגם הרמב"ם סובר כן (ע' בנושאי כלים שם). ויש אומרים שהרמב"ם פסק כרבי זירא שהחיוב מוטל על האשה עצמה (ע' לחם משנה מעשה הקרבנות יד, יד; מנחת חינוך תפח,ח; זבח תודה).
לפרש"י (בר"ה ו:1 ובקדושין לד:1) חיוב שמחה לאשה אינו דוקא בבשר אלא בבגדים (ויש אומרים כן בדעת הראב"ד – ע' לחם משנה חגיגה א). והתוס' חולקים [מכה סוגיתנו ועוד] וסוברים שחייב לשמחה בבשר שלמים דוקא.

ב. בתוספתא הגרסה 'השמחה יש לה תשלומין כל שבעה [צ"ל: 'נוהגת כל שבעה'. עפ"י טו"א חזו"א נצי"ב ועוד] משא"כ בשתייהן'. וסוגיתנו שלא גרסה כן סוברת שגם אלו השנים נוהגים כל שבעה ע"י תשלומין (תוס').

ובעצרת אין שמחה אלא יום אחד בלבד, ואין שייך בזה תשלומין כל שבעה (עפ"י טורי אבן; מנחת חינוך תפח,ד).

יום שמיני עצרת, יש אומרים שאין בו מצות שמחה ויש חולקים, אבל לילו חייב בשמחה והוא הדין לכל לילות החג. ואולם ליל יום טוב ראשון נתמעט מחיוב שלמי שמחה (ע' בפסחים עא).

[הראיה והחגיגה יש להם שיעור כנ"ל ואינם באים מן החובות, ואילו קרבן שמחה אין לו שיעור והיא יכולה לבוא מן החובה.
חגיגה ושמחה – המדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר חייב בהם, משא"כ בראיה (עפ"י תוס' כאן ולעיל ב:)].

דף ז

- ה. א. אלו דברים שאין להם שיעור?
ב. הנראה בעזרה כמה פעמים ברגל, האם חייב או רשאי בהבאת קרבן ראייה בכל פעם ופעם שבה?
ג. קרבן ראייה – איזהו, וממה הוא בא? שצב

שאלות ותשובות לסיכום מסכת חגיגה

א. אלו דברים שאין להם שיעור: הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים (בגופו. ירושלמי) ותלמוד תורה. ואמנם מדברי חכמים (וי"א מדאוריתא) יש שיעור למטה לקרבן ראיה; מעה כסף או שתי כסף כדלעיל, אבל למעלה אין לו שיעור.

א. וכן הפאה, יש לה שיעור למטה מדרבנן; אחד מששים (תוס' עפ"י חולין קלז:). ובדיעבד כשהניח פחות מאחד מששים, נחלקו בירושלמי האם נפטר מפאה ולכן אם הוסיף להניח – חייב במעשר, או לא נפטר עד שיתן אחד מששים בבת אחת [ואולם מה שנתן לעניים נתן].
ב. התרומה, מדין תורה אין לה שיעור, ובלבד שישאיר מעט מן הפירות ולא ירים את כולם (ראשית – שיהיו שייריה ניכרים. רבי עקיבא). ומדרבנן נתנו שיעורים לעין טובה, רעה ובינונית – אחד מארבעים, מששים או מחמשים. ויש דעות תנאים (בתרומות ד, ה) שהתרומה יש לה שיעור למעלה – לא יותר מאחד מעשרה (רבי אליעזר), או לא יותר ממחצה (רבי ישמעאל).
ג. ישנם דברים נוספים שאין להם שיעור, אבל אין בהוספתם מצוה; עפר לסוטה, אפר פרה, רוק יבמה, דם צפור של מצורע (ירושלמי, מובא בתוס').

ב. בתחילה אמרו שלדעת רבי יוחנן, הבא לעזרה בכל יום מימות הרגל אינו חייב בקרבן מלבד ביום טוב ראשון, אבל רשאי להביא עולת ראיה בכל פעם, ולריש לקיש – חייב. ולבסוף הסיקו שלכל הדעות אינו חייב (יראה – יראה, מה אני בחנם אף אתם בחנם). ונחלקו אם יכול להביא עולת ראיה בכל פעם אם לאו.

[לדברי בית שמאי אין עולת ראיה קריבה ביום טוב כלל. ואין הלכה כן].

א. פרשו בתוס' טעם האיסור משום בל תוסיף, ודוקא באותו יום שכבר הביא קרבן, אבל ליום אחר – רשאי אף לרבי יוחנן. ויש מפרשים מחלוקתם בשאר הימים (עפ"י רמב"ם; זבח תודה).
ב. נחלקו הדעות לפי לשון ראשונה, האם לרבי יוחנן חייב להביא קרבן בכל פעם ופעם שעולה ביו"ט ראשון, או די בפעם אחת.
ג. כיון שסייעו לריש לקיש מהברייתא, הלכה כמותו וכלשון אחרונה שאין שיעור לקרבנות ראיה שיכול להביא עפ"י רמב"ם; כבאור הלחם-משנה ולקוטי-הלכות).

[מבואר בסוגיא שאף על פי שמי שלא הביא קרבן ראיה ביום טוב ראשון, מביא בשאר ימות הרגל – הרי הוא בכלל פושע ועצל].

נקטו אחרונים (לחם משנה טורי אבן ומנחת חינוך) שמצות ראיה אינה נוהגת אלא ביום, כקרבן. ובשפת אמת (בראש המסכת) העיר בדבר, מניין למעט לילה מראיה. ואולי י"ל מכך שהזהיר הכתוב שלא להראות ריקם הרי משמע שמצות ראיה שדיבר הכתוב אינה אלא בזמן הראוי לקרבן, ובפרט לדעת הרמב"ם ש'ולא יראו' הוא מגדיר המצות-עשה. וע' גם רש"י ר"ה ה. והובא בתוס' להלן (י: ד"ה דכתיב) שנקטו שאין מצות ראיה אלא ביום. וכן בשפ"א שם חזר מדבריו ונקט שאין יוצאים בלילה, וכבר העיר על הטו"א שכתב שם שחזר מדבריו שבכאן ונטה שם מדברי הראשונים.

ג. קרבן ראיה – עולה (ולא יראו פני ריקם – מה תגיגה האמורה להדיוט בראוי לו, אף ראייה האמורה לגבוה בראוי לו, וכן בדין – שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקם). ובא מן הזבחים לבד, לא מעופות ומנחות (בדומה לחגיגה).

לשיטת הרמב"ם (ריש הלכות חגיגה. וכן כתב בספר החינוך תפס) אפשר לעולת ראיה בעוף. וכתבו המפרשים שגרסתו בגמרא היתה שונה. וע"ע בהגהות פורת יוסף.